

Το ταξίδι του καρκίνου

Περσεφόνη Μήττα

Τριανταφυλλιά Μήττα
Ιστορικός Τέχνης, Μ.Α.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΠΑΘΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Εγνατία 65 - Θεσσαλονίκη (546 31) • τηλ. 2310/241911 - fax 2310/221211
Εντευκτήριο: Αγ. Δημητρίου 96, 1ος όρ. • <http://www.uom.gr/skmth> • e-mail: skmth@uom.gr

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008

T. Μήττα

Το ταξίδι του καρκίνου

**Περσεφόνη Μήττα -
Τριανταφυλλιά Μήττα**
Ιστορικός τέχνης, Μ.Α.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΠΑΘΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Εγνατία 65 - Θεσσαλονίκη (546 31) • τηλ. 2310/241911 - fax 2310/221211
Εντευκτήσιο: Αγ. Δημητρίου 96, 1ος όγ. • <http://www.uom.gr/skmth> • e-mail: skmth@uom.gr

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008

“Το ταξίδι του καρκίνου”

Σύνταξη-επιμέλεια κειμένων:
ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ ΜΗΤΤΑ -
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΜΗΤΤΑ,
Ιστορικός Τέχνης, Μ.Α.

Σχέδια:
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΜΗΤΤΑ

Θεσσαλονίκη, 1997

Η ομιλία παρουσιάστηκε στα πλαίσια εκδήλωσης του
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΠΑΘΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ
σε συνεργασία με τον ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1997
Θεσσαλονίκη 29.9.1997, Αίθουσα εκδηλώσεων “Boulevard des Halles”

Παρουσίαση - επιμέλεια εκδήλωσης:
ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ ΜΗΤΤΑ, Πρόεδρος του Συλλόγου Καρκινοπαθών Μακεδονίας-
Θράκης

Η μερική ή ολική ανατύπωση είτε η καθ' οιονδήποτε τρόπον αναπαραγωγή του βιβλίου, καθώς και η φωτοτύπηση τμήματος ή ολόκληρου του βιβλίου, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη, τιμωρείται από το νόμο.

Στοιχειοθεσία - Εκτύπωση:
UNIVERSITY STUDIO PRESS A.E.
Αρμενοπούλου 32 - Θεσσαλονίκη (546 35)
Τηλ. (2310) 209637, 209837 - Fax 216647

Α' έκδοση 2003

Β' έκδοση 2005

Γ' έκδοση 2008

Αφιερωμένο

στους γιατρούς που με απάλλαξαν απ' τους πόνους,

*τις νοσηλεύτριες για τις μικρές στιγμές ανακούφισης
που χάρισαν στο σώμα μου
- με λέγαν “η μασκότ του Νοσοκομείου”-*

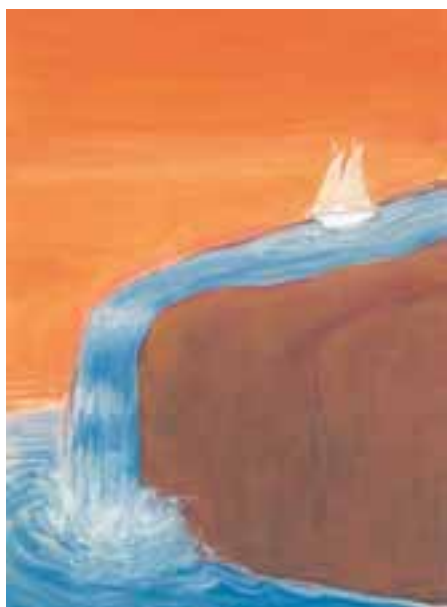
σε φίλους που μεγάλωσαν τη λέξη αγάπη,

*σε όλους τους δικούς μου ανθρώπους, ενωμένους
σα μια αλυσίδα - αντέξαμε στο χρόνο,*

*στους άλλους ασθενείς που χάρισαν
στο χρόνο μου ζωή...*

Α. Προσίμιο

*“Περνούσε η ζωή μου γλέντι αληθινό
κι επήγαινα παιχνίδι κάθε ανέμου.
Τώρα παραξενεύομαι γιατί
ο θάνατος να με συλλογιστεί
που δεν τον συλλογίστηκα ποτέ μου...”¹*

Είναι δυνατόν μέσα σε λίγους στίχους να μαζεύεται η ζωή; Κι όμως διαβάζοντάς τους νόμισα ότι μιλούσαν για μένα:

Για μια ζωή που κυλούσε ευτυχισμένα, ανέμελα. Για τη δουλειά, το σπίτι –όλα στη θέση τους–. Για μια ζωή ολόκληρη, που ήταν στη θέση της και περίμενε τα κύματα να την κινήσουν μπρος-πίσω, όπου πηγαίνει ο άνεμος.

1. Mathurin Regnier (1573-1613), Μετάφρ. Κ.Γ. Καρυωτάκης.

Μαζί του χόρευα ένα χορό αγάπης. Χαιρόμουν το σώμα μου, τη σύμπνοια με τη ζωή.

“Η ζωή πηγαίνει μπροστά”.

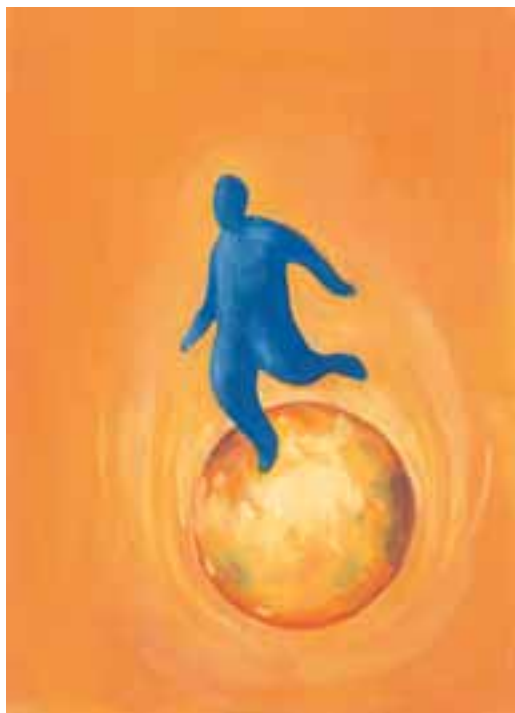
Η εγχείρηση που με κάλεσε ο γιατρός να κάνω –ολική υστερεκτομή την είπε– δε με έβγαλε από το ταξίδι μου. Το ρεύμα φεύγει, δεν ξέρω πού (η ζωή δε μας λέει πού προχωρά). Κι εγώ ακολουθούσα στη βαθιά κοίτη, που τα πόδια μου δεν ακουμπούσαν, γεμάτη από την αγάπη μου, γεμάτη από τη ζωή που είναι αγάπη. Ποτέ δεν ακουμπάς στον πυθμένα της αγάπης, ποτέ δε στερεύεις από τη ζωή μέσα της.

Κι όλα με δικαίωναν. Ένας νέος χώρος, μια νέα εργασία στέγασαν τις φιλοδοξίες μου. Όλα γύρω μακραίναν τον ορίζοντα, απωθούσαν τα όρια.

“Λέω, όταν είναι κανείς ευτυχισμένος, βλέπει μακριά, πολύ μακριά...”.

Β. Καρκίνος:
το πρώτο άκουσμα, τα πρώτα συναισθήματα

Όταν ξαφνικά ένας πόνος στο πόδι –άσχετος άραγε;– με καθλώνει. Έχει το σώμα τους δικούς του τρόπους να διακόπτει τη ροή. Ο πόνος τη διακόπτει, την εξαντλεί...

Αρχίζω εξετάσεις. Και μιαν αγωνία, μια κούραση για την υπόλοιπη ημέρα που κρέμεται επιτακτικά επάνω μου και δε ζητά εξηγήσεις ή δικαιολογίες. “Η ασθένεια είναι η άγνοια και η απουσία της ψυχής στο σώμα”. – Πόση άγνοια –απόλυτη– έχουμε για το σώμα, που σέρνει τη δική του ροή...

Μετά από δυο τρεις μήνες με ενημερώνουν: “Μπορεί να είναι κακοήθης όγκος”. Μου εξηγούν: “καρκίνος”.

Δε μιλώ. Σκέφτομαι μόνο πως η ζωή φεύγει κάτω απ’ τα πόδια μου! Βλέπω τώρα κοντά”. Μέσα σε μια νύχτα, λες, ένας τοίχος μου έκλεισε τα βλέμματα. Και τα μίκρυνε, όλα, την καρδιά, τις φουσκωμένες της σκέψεις, τα σχέδια, τον κόσμο ολόκληρο, που στάθηκε μια κουκκίδα κάτω απ’ τα πόδια μου αυθαίρετα.

Ένα τεράστιο ψαλίδι μου κόβει το νήμα της ζωής.

Δεν πεθαίνω. Δεν το σκέφτομαι ακόμα. Εκείνο που σκέφτομαι είναι η ζωή, τα σχέδια, τα όνειρα που δίνουν νόημα σ’ αυτήν τη μακριά κλωστή που κουβαλά την ύπαρξή μου. Χάνω τη ζωή, όχι σαν αντίθετο του θανάτου, αλλά σαν αντίθετο της ανυπαρξίας.

Και τα όνειρά μου; Η δουλειά μου; Ο χώρος που μόλις ανακαίνισα για να στεγάσει τα έργα μου; Η νέα επίδειξη μόδας που συγκεντρωνε όλο το μάκρος της ζωής μου... πού θα χωρέσουν όλα αυτά στο μηδαμινό όγκο κάτω απ’ τα πόδια μου; Η ζωή φεύγει, κυλά κάτω απ’ τα πόδια μου... Σε μια νύχτα μέσα – μπορεί και για πάντα.

Η ασθένεια έρχεται πάντα απρόσκλητη, όπου δεν την περιμένει κανείς.

Βρίσκομαι παγιδευμένη ανάμεσα στη ζωή και το θάνατο, ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι, σε ένα άγνωστο μέρος που περπατώ μόνη... Μπήκε βίαια στη ζωή και μου κλέβει χρόνο, μου κλέβει τις μέρες μου, τις ώρες, τα βραδυνά, όταν κοιμάμαι μόνη χωρίς τα φτερά μου.

“Άθροισα τις μέρες μου”² και δε βρήκα τίποτα άλλο παρά τον πόνο μου στον κυκέωνα των αστεριών...³ Εκεί που πριν μετρούσα λόγια, βρήκα τώρα σκοτάδι απόλυτο να μου γελά.

Απειλείται η ζωή μου και το ξέρω, αλλά δεν το σκέφτομαι. Τώρα μόνο σκέφτομαι τα όνειρά μου που απειλούνται, το μυαλό που πρέπει να ξεπεράσει το σώμα μου, να βγει απ’ αυτό για να ισορροπήσει κάπου ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι, να σύρει τα πράγματα όλα εκεί, στα μετωρίσματα, εκεί που ολόκληρη η ύπαρξη μετωρίζεται αμέτοχη, αθέατη.

“Πώς ήρθαν όλα έτσι απάνω κάτω, πώς άλλαξε η ροή των πραγμάτων, η ισορροπία των σκέψεων, η διαδοχή της νύχτας!”⁴ Και γιατί ξαφνικά έγινε μόνο νύχτα «στον κυκέωνα μέσα των φτερωμάτων μου» εκεί που πριν έπιανα τις βουές απ’ τ’ αστέρια...;

2. “Τις ημέρες μου άθροισα και δε σε βρήκα πουθενά, να μου κρατήσεις το χέρι / στη βουή των γκρεμών και στων άστρων τον κυκέωνά μου”. Οδ. Ελύτης, Άξιον Εστί, Ίκαρος, 1989 (15), “Τα Πάθη”, Δ, σελ. 35, ό. π. σημ. 2.

3. Οδ. Ελύτης, Άξιον Εστί, Ίκαρος, 1989 (15), “Τα Πάθη”, Δ, σελ. 35, ό. π. σημ. 2.

4. “Η τάξη του κόσμου χάθηκε”. Ovid, Orpheus in the Underworld, translation M. M. Innes, Penguin 1995, p. 3.

Πέφτω απ' τη ζωή, βγαίνω έξω στο κενό της, εκεί που δεν ορίζω τίποτα.

Ποιος είπε ότι το αντίθετο στα όνειρα είναι ο θάνατος; Το αντίθετο είναι το κενό, η μη-επιθυμία, το να μην ξέρεις τίποτα και να μην επιθυμείς τίποτα.

Για τους άλλους ανθρώπους ωστόσο γύρω μου η ζωή, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, συνεχίζεται. Εγώ πια δεν ξέρω αν θα σηκωθώ, αν θα περπατήσω, αν θα μπορέσω να αρχίσω και πάλι από την αρχή τα σχέδια.

“Πέφτω στο κενό!”

Το ταξίδι του καρκίνου είναι άγνωστο, χωρίς γραμμές, χωρίς ευθείες, δε σύρει τα βήματά μας κάπου.

Το άγνωστο κι ο φόβος που το συντροφεύει, με κατακλύζουν. Σαν τσίμπημα, χιλιάδες αγκάθια τρυπούν το σώμα και οδηγούν την απειλή βαθιά στην καρδιά.

Μέσα σ' όλα προσπαθώ να μάθω για την ασθένεια, ρωτώ άλλους ασθενείς. Κανείς δε λέει το όνομά της. Είναι μαζί μου, νοσηλεύονται στο ίδιο νοσοκομείο με μια κοινή πάθηση, τον καρκίνο – κι όμως στο άκουσμα της λέξης τα χείλη παγώνουν.

Ενσταλλάζουν, με την άγνοια, το φόβο μου σε άγχος: Μια κλειστή φιγούρα με κυκλώνει, μια αγχόνη,⁵ που πνίγει τον αέρα στα σωθικά και ακινητοποιεί την ανάσα μου.

“Θα ταξιδέψω μόνη;”

5. Με βάση την ετυμολογία της λέξης “άγχος” από το αρχαίο ελληνικό ρήμα “άγω” (σφίγγω το λαιμό), που πέρασε σχεδόν αυτούσια στη λατινική (“*Angst*”, “*angustia*”, “στένωση”). Το άγχος τονίζει το χαρακτηριστικό στένωσης της αναπνοής. Σωματοποιείται και εκφράζεται με το αίσθημα του πνιγμού (“αγχόνη”). Βλ. S. Freud, Το άγχος, Παραδόσεις για την Εισαγωγή στην Ψυχανάλυση, Μετάφρ. Λίλυ Παπανδρέου, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1996.

Ναυτίλος, δεμένη στο καράβι του καρκίνου –πού με σέρνεις ζωή;– αρχίζω την περιπλάνηση. “Πόσο χρόνο; για πού; πότε;...”

Στενά περιπλεγμένα νήματα κινούν τους ανέμους μου: η πληγή, η ασθένεια, το αναπόφευκτο, το αναπόστρεπτο και παράλληλη γραμμή σ’ αυτό, το τρεμούλιασμα των δοντιών, ο φόβος, η προσδοκία της αποδοχής.

Τα συναισθήματα διαδέχονται το ένα το άλλο και χαράσσουν αυλάκια στη σκέψη. Η σκέψη μου δεν έχει πια κατεύθυνση. Παντού γαλάζια κύματα κλείνουν τον κόσμο της φυλακής μου:

“Γιατί εγώ; Δε θέλω να πεθάνω.”. Θέλω να ζήσω και να ξεφύγω απ’ ό,τι μου ορίζουν. “Βγάλτε με από δω μέσα”. Νιώθω παγιδευμένη σε ένα χώρο που με πνίγει. Που μου στερεί την ελευθερία να ορίζω το σώμα, τις επιλογές, τη ζωή μου.

“Στενό κελλί της μοναξιάς,
καρδιά μου πάψε να πονάς”.⁶

Μισώ αυτήν την ασθένεια και ό,τι μου κάνει. Με πήρε απ’ ό,τι αγαπούσα πιο πολύ στη ζωή, την ελευθερία μου να αγαπώ τη ζωή. “Θέλω να μου δώσει τη ζωή μου πίσω”.

Κι αν είναι ωστόσο για να γίνομαι καλύτερη..., ας μην είναι τώρα που θα συμβεί. “Ο Θεός και οι άγγελοι του χαίρονται ‘εν ανάγκη’”, είχες πει.⁷ Ναι, αλλά οι άγγελοι με κρύβουν από το σήμερα.

“Μια ανάπαυση, να βγω απ’ τη φυλακή που μου συνθλίβει την πίστη να ζω. Να βγω, μιαν ανάπαυση, Θεέ μου, απ’ τον κόσμο μου απέραντα...”

6. Μήττα Περσεφόνη, Ανέκδοτα, 31.7.1994

7. Κ. Ιωαννίδης, Ο Γέρον Πορφύριος, Μαρτυρίες και εμπειρίες, εκδ. “Μεταμόρφωσις του Σωτήρος” Αθήνα 1994.

“Θα βρεθεί κανείς να με πάρει;”.

Περιμένω τη βιοψία. Νιώθω μόνη και ξένη. Για κάποιον άλλον συμβαίνουν όλα αυτά, κάποιος άλλος είναι στο σώμα μου και αγρυπνά σε όσα συμβαίνουν.

Ο πόνος, μόνη κοινή μας συντροφιά να μας δένει, να μας θυμίζει την παρουσία της απειλής πάνω στην ύπαρξή μας. Πονώ και περιμένω.

Κάποιος πάτησε το κουμπί της ζωής και με ακινητοποίησε στο πουθενά, στο άπειρο, στον αέρα που κυκλοφορεί ολόγυρά μας και είναι τίποτα και είναι όλα.

Είμαι παντού και δεν είμαι πουθενά. Η σκέψη, οι αγωνίες μου, εφιαλτικές, απλώνονται τρελλά και άλλοτε μαζεύονται σε μια μικρή κουκκίδα στο μυαλό: καρκίνος.

Αιωρούμαι στο χείλος μιας απειλής: “θα με προλάβουν, θα με κρατήσουν να μην πέσω στο κενό; Θα έρθει κάποιος κοντά μου να με σηκώσει πριν είναι αργά;”. Το σώμα μου – αυτόν που είναι στο σώμα μου. Να προλάβω να το σηκώσω πριν είναι αργά.

Γ. Βιοψία:
η διαδοχή των συναισθημάτων

Ο γιατρός μου είπε: “οστεοσάρκωμα.” Δηλαδή; “Καρκίνος,” η επάρατη, η ανίατη ασθένεια που δανείζεται το σχήμα της απευχής: “η έξω από μας”. Το μόνο που καταλαβαίνω είναι ότι “καρκίνος σημαίνει θάνατος”.

Γιατί δεν ήσουν εκεί να μου μιλήσεις, να μου αγγίξεις το χέρι, να μου πεις πως όλοι οι δρόμοι στη ζωή έχουν δύο άκρες; Θα τραβούσαμε μαζί το ένα νήμα και θα ήταν της ζωής, το έπαθλο που κερδίζουν όσοι πιστεύουν σ' αυτήν.

“Η ζωή είναι το καλύτερο έπαθλο”⁸ και σε ήθελα εκείνη την ώρα να μου το τραγουδάς, να το χαρίζεις δώρα στα παιδιά μου. Τα έβλεπες που μακραίνουν κάτω απ’ τις φτερούγες μου και έχανα το αντίβαραρό μου.

“Ποιος θα στηρίξει τώρα ποιον; Ποιος θα τους μιλήσει να μη φοβούνται; Ποιος θα τα προστατέψει;”

Αναζητώ την άκρη από ένα θαύμα, εκείνο που χάνεται στην κομοσυρροή γύρω μου. Κι όλα γυρίζουν. Το γαϊτανάκι της σκέψης μου τραβά στις άκρες του μυαλού όλες τις αντιστάσεις. Κι εγώ στο κέντρο μιας δύναμης φυγόκεντρης νιώθω τη διάλυση. Όλα αποφεύγουν το βάρος της οδύνης που πηγάζει από το μέσο – κρυμμένος εκεί μαζεύεται ο πόνος.

Ποιος θα βοηθήσει, ποιος θα με καταλάβει, ποιος θα σταθεί στο πλάι μου έως το τέλος να αφιερώσει λίγο χρόνο, να με ακούσει, έστω μια φορά την εβδομάδα, ένα χαμόγελο, μικρές σταγόνες στις δίπλες της ζωής που χάνεται;

8. “το ζην γαρ, ω παι, πάντος ήδιστον γέρας...”. Σοφοκλής, Αποσπάσματα. Βλ. Αρχαία ελληνική κληρονομιά (5): Αρχαία ελληνικά γνωμικά (III): Τα αποφθέγματα των τραγικών ποιητών, Αθήνα 1985, σελ. 82).

Η εγχείρηση που ζήτησε ο γιατρός να κάνω αφαιρεί ένα μεγάλο κομμάτι στο πόδι. Εκεί ένα νέο, τεχνητό μέλος θα πάρει τη θέση του. “Θα κινήσει πολύ καλά το βήμα σου, μη φοβάσαι”, λέει ο γιατρός.

Ωστόσο δε σκέφτομαι τα λόγια. Μόνο πονώ. Αδράχνω τον πόνο με τα χέρια μου, σα μία δύναμη που κλώθει το νήμα της ζωής μου μέσα στις ξέρες.

“Ξερός είναι ο λαιμός μου” και καταπίνει τις σκέψεις μου από αγκάθια...

Ποιος ήταν που μίλησε για το σώμα, μακριά από τα παράπονα και τις μεγάλες σκέψεις; “Δεν υπάρχει μεγαλύτερη οδύνη από εκείνη του κορμιού,” είπε, “τίποτα πιο βαθύ, πιο ιερό από ένα σώμα που βασανίζεται”⁹ και είχε δίκιο, Θεέ μου.

Ο πόνος με έκλεισε ασφυκτικά. Μένω μόνη σ’ ένα απέραντο κενό, την απουσία σου”¹⁰.

9. “...Έχουν να λένε πως κανένας πόνος δεν μπορεί να είναι ισοδύναμος με τον ηθικό πόνο. Αυτά τα λένε οι σοφοί και τα βιβλία. Όμως, αν βγης στα τρίστρατα και ρωτήσεις τους μάρτυρες, αυτούς που τα κορμιά τους βασανίστηκαν, ενώ πάνω τους σαλάγιζε ο θάνατος –και είναι τόσο εύκολο να τους βρής, η εποχή μας φρόντισε και γέμισε τον κόσμο– αν τους ρωτήσεις θα μάθεις πως τίποτα, τίποτε δεν υπάρχει πιο βαθύ και πιο ιερό από ένα σώμα που βασανίζεται...”. Η. Βενέζης, Το Νούμερο 31328, εκδ. Εστία, Αθήνα 1978 (11), Πρόλογος του συγγραφέα στη δεύτερη έκδοση (Αθήνα 1945), σελ. 13.

10. *έρημος ει φίλων*”, Ευρυπίδης, *Ανδρομάχη*, στ. 78.

“Πάρε με! Μη μ’ αφήνεις να περιμένω τις δίπλες του αιθέρα, όπου οι άνεμοι μας κουβαλούν – εκεί που δεν έχει όρια, δεξ, στη χώρα του καρκίνου.

Πάρε με, τώρα που σηκώνω κύματα πελώρια τον πόνο να συνοδεύει το σώμα μου”.

Η θεραπεία αρχίζει επιτακτικά. Μέσα σε λίγες μέρες πέφτουν τα μαλλιά. Μου λένε παρηγορώντας πως το φάρμακο αρχίζει να λειτουργεί, η θεραπεία-βόμβα που σκοτώνει τον καρκίνο, φθίνει και μία ξεχασμένη επάνω μου αίσθηση ζωντανού – όλα φθίνουν και ταπεινώνονται επάνω μου!

Στέρεος εχθρός μου έτσι μόνο να υψώνεται –όχι η ασθένεια– αλλά ο εξευτελισμός.

Να παλέψω ενάντιά του, ενάντια στην απειλή που εξαπλώνεται ύπουλα στα μάτια των συνανθρώπων μου, στην έκπληξη των συνοδών, στη συμπόνοια των υπερήφανων.

Ν' αγωνιστώ –και ν' αγνοήσω– σε ένα δρόμο που μοιάζει κοίλος. Να χυθώ στην κοιλότητα του χρόνου¹¹ που με μαζεύει.

“Έλα, θα μπούμε στο λαβύρινθο και θα χαθούμε. Εκεί που χάνεται η σειρά των πραγμάτων. Εκεί που όλα τα βαθαίνει και τα χάνει ο πόνος. Μαζί θα χαθούμε. Έλα να χαθούμε και μόνη μη μ' αφήνεις...”.

11. Μάρω Βαμβουνάκη, Χρόνια πολλά γλυκιά μου, εκδ. Φιλιππότη, Αθήνα 1996 (11).

Ψάχνω λίγο φως καθαρό, μian άκρη στο τοπίο της μοναξιάς, εκεί που καίει η εγγύτητα του ήλιου.

“Κάποιος παρακαλώ ας μου δείξει το δρόμο”. Στην άκρη του χάνεται κάτω απ’ τη ζεσταμένη ανάσα η δύναμή μου να περπατώ. Τίποτα δεν μπορώ να κάνω μόνη. Σα λιθαράκι κρύβεται η ζωή μου και την κουβαλούν δυο χέρια αγάπης, μέσα στο ξανθό τοπίο της δυσκολίας μου.

Είμαι το λιθαράκι, παθητικός επιβάτης στο καράβι της ζωής.
“Πού αρχίζουν, λοιπόν και πού τελειώνουν τα χέρια μου; Ως πού
μπορούν να βαδίσουν τα πέλματα και ως πού να απλώσω το σώμα
μου αποτύπωμα στον ξανθό πηλό;”.

Παθητικός επιβάτης – κι έχω ανάγκη να δω το ταξίδι αυτό δικό
μου. “Παρακαλώ, είναι η ζωή μου, αφήστε με για λίγο να την κυλί-
σω, ροή, μέσα απ’ τα χέρια μου... Είμαι εγώ κι έχω ανάγκη να το
δω”.

Βαδίζω σε τεντωμένο σκοινί.

Κάπου στις άκρες νιώθω την παρουσία των δικών μου που το κρατούν, μην πέσω. “Κρατήστε το καλά. Στηρίξτε με και μη μ’ αφήσετε να πέσω, εκεί που δεν ξέρω τίποτα, εκεί που δε βλέπω τίποτα, κοντά στα χρώματα του ορίζοντα, εκεί “που η μνήμη με σκοτώνει.”¹²

“Δε λύγισα το θάνατο.”¹³ Ζητώ μαζί να τον λυγίσουμε, σε μια ακροβασία που δοκιμάζει τις δυνάμεις των δεσμών μας.

12. “Η μνήμη τους με σκοτώνει”. Οδ. Ελύτης, Άξιον Εστί, εκδ. Ίκαρος 1989 (15), “Τα Πάθη”, Η, σελ. 53.

13. “Μόνος απέλπισα το θάνατο”. Οδ. Ελύτης, Άξιον Εστί, εκδ. Ίκαρος 1989 (15), “Τα Πάθη”, Γ, σελ. 36.

Αγαπήστε με τώρα που αιωρούμαι με χέρια ανοικτά και αναζητώ το βάρος της παρουσίας μου. Αγαπήστε με σε μέρα που αγωνίζεται να κρατηθεί στα φύλλα του αέρα. Έτσι χύνεται η ζωή μου, σε μια κλωστή.

“Πέφτω...”. Κι όταν χαμηλώνω, με αγγίζουν μαύρα καρφιά οι οδύνες του κορμιού. Κοιμάμαι σε ένα χαμηλό δωμάτιο, που το βράδυ με κλείνει και με μικραίνει, μια κουκκίδα το σώμα μου, μια κουκκίδα για κάθε τρύπημα που χύνεται μέσα μου. Κοιμάμαι σε έναν τάφο.

Όσπου, αρχίζω σιγά σιγά να παραδίνομαι. Κλείνομαι σε αυτό που με έχει κατακλύσει σα βροχή. Κρύβομαι μέσα σε ένα δάσος από πελώρια, πανύψηλα δέντρα. Τι είναι όλες ετούτες οι μορφές, λυγερά κορμάκια σαν τους πόθους μου που χάνονται στον ουρανό; Τα δέντρα είναι όλα τα συναισθήματά μου που με κατακλύζουν. Κι εγώ χάνομαι στο κάρπισμά τους. Χάνομαι σε έναν κόσμο απύθμενων επιθυμιών, σε ένα βλάστημα της ψυχής που κρύβει την αρχή και το τέλος. Δεν υπάρχει τίποτα άλλο παρά μόνο ένα τεράστιο άνθισμα, ένα δάσος – σα θάλασσα σκέψεων γύρω μου, σα ναυάγιο.

Ο καρκίνος είναι ένας δρόμος χωρίς επιστροφή. Πίσω δεν κοιτώ. Δεν υπάρχει πίσω, μόνο μπροστά. Δεν υπάρχουν συναντήσεις, διασταυρώσεις, αμφίδρομες σχέσεις. Κι ένας καινούριος πόνος, μια υποτροπή, δημιουργεί από μόνο του μια καινούρια αρχή, ένα μονόδρομο που βλέπει μπροστά.

Μια σκέψη βάζω στο νου μου: “Μπροστά, καρδιά μου, μπροστά!” Κι όταν δεν υπάρχει φως, φτιάχνω μόνη μου με τα μάτια της ψυχής που έγιναν για να κοιτούν μπροστά.

“Παίρνω, λέω τον κατήφορο” και οι άλλοι τρομάζουν. Όμως για μένα ο κατήφορος είναι μια ταχύτητα σκέψης που με φέρνει πιο κοντά στο διέξοδο αυτού του μονήρη δρόμου, που τέλος του είναι η αρχή της ζωής. Αρχίζω και βλέπω μιαν άκρη μετρώντας παζαρέματα: “Λιγότερο πόνο και θα είμαι καλή”.

Ανταλλάσσω τα όνειρά μου με βήματα που ηχούν υπόκωφα στο λιθόστρωτο της μοναξιάς, μέρες θεραπείας και τον πόνο που κάνει τα δόντια να τρίζουν, με λίγο φως στην άκρη της γαλάζιας μου μέρας. Λένε ότι η σκιά είναι γαλάζια.

“Ποιος έβαψε, λοιπόν, τον κόσμο μου γαλάζιο, όπου κρατώ, διέξοδο, νήμα της Αριάδνης, την αγάπη σου;”.

Η ζωή συνεχίζεται. Όλα έχουν το ρυθμό τους κι είναι ο ρυθμός της ζωής. “Θα αρχίσω από την αρχή, θα περπατήσω, θα αγωνιστώ”.

Από το μεγάλο παράθυρο του δωματίου βλέπω τον πέτρινο λόφο που δανείζει τον όγκο στα μάτια μου. Στις κορυφές βγαίνουν αργά τη νύχτα τα “φώτα της προσμονής”¹⁴ – κάθε βράδυ αργοσάλευτα με την προσευχή μου, κάθε πρωί με την ανάσα μου.

14. Θ. Φραγκόπουλος, Ο επαναστατημένος Χριστός.

Όταν έξαφνα γεμίζουν τα μάτια από την ανατολή: “Θα περπατήσω, θα σηκωθώ και κάποια μέρα θα αγγίξω με τα δάκτυλά μου εκείνη τη κορυφή... – Βοηθήστε με μόνο να γίνω καλά.”

Τα μάτια μου γεμίζουν δάκρυα. Το φεγγάρι δύει, η μέρα έρχεται κι η γνωστή διαδοχή ενώνει όλα αυτά μέσα μου σ’ ένα στίχο:

“Κοιτάζω τον ήλιο και ζω το σήμερα,
βλέπω το φεγγάρι και ελπίζω για το αύριο”¹⁵

15. Μήττα Περσεφόνη, Ανέκδοτα, Μάιος 1988.

Σε είδα. Με άγγιξες. Ένα άγγιγμα μαγείας που ενσταλάζει τον πόνο σε δύναμη, το δάκρυ σε θέληση για ζωή.

Ήρθες με τη μορφή του φίλου και διαπέρασες τα όρια σαν άνεμος, σαν πρωινό αεράκι δροσιάς ανακίνησες “τα πλοκάμια της ζωής μου,”¹⁶ ξερά κλαδιά που αναβλάστησαν. Ήρθες και σε λέγαν Βασίλη, Ηλία, Σωτήρη, Λίντα, εκείνη η έγχρωμη νοσοκόμα και αναρίθμητοι άλλοι που η μνήμη μου κουράζει να ανασύρει απ’ τα φλογωμένα της βάθη. Ήρθες σα φίλος που με ακούμπησε, με φίλησε, με ενθάρρυνε.

16. Γ. Μερακλής, Η Οδύσσεια του Ομήρου, εκδ. Πατάκη 1996.

Ἦρθες σα ζωή που μου χαμογέλασε απ' την άκρη του δωματίου αισιόδοξα. Ἦρθες σαν υπόσχεση ακριβή που έπρεπε να ανταποδοθεί: “Θα ζήσω! Θα ζήσω για όλους εσάς που με πιστεύετε”.

Σε λέγαν ακόμα συγγενή, σύζυγο, αδερφή που ξενούχτησε στο προσκέφαλο. Κόρη, γιο, που έδωσαν δάνεια από τα νειάτα τους. “Σα φύλλα κόβονται στο βωμό της ελπίδας τα νειάτα τους και μου δίνονται...”.

Σε λέγαν γιατρό, νοσοκόμο και στάθηκες πλάι στην αφή μου συνοδός.

Θα ζήσω για όλους εσάς, αναρίθμητους, που είστε όσοι και οι πόροι του δέρματος, σαν ανάσα ζωής, όσα και τα αυλάκια που κυλά ζεστή σαν αίμα η ροή της αγάπης.

“Ο ασθενής έχει πάντα ανάγκη από ένα άγγιγμα μαγείας” είχε πει ο γιατρός που ήταν και ασθενής.¹⁷ Ο άνθρωπος έχει πάντα ανάγκη από ένα άγγιγμα μαγείας. Την πεποίθηση ότι δεν είναι μόνος, ότι αγωνίζεται έναν αγώνα κοινό, όπου όλοι συμμετέχουν, κρίκοι μιας σωστά αρμοσμένης αλυσίδας.

17. Rob Buckman, “Possibilities and limitations of complementary therapies”, ανακοίνωση στο Συνέδριο BACUP “Cancer Care, More than medicine”, Brighton, 10-12.10.1996.

Μιαν αγκαλιά, ένα χαμόγελο είναι καλύτερα από τη μεγαλύτερη δόση φαρμάκου στο αίμα. Είναι το πρώτο φάρμακο που πηγαίνει κατευθείαν στην καρδιά.¹⁸ Θυμάσαι τι είχε πει εκείνος ο ασθενής; “Η πρόληψη και η θεραπεία είναι γεννήματα του μυαλού”.

“Ελάτε λοιπόν, βοηθήστε με εκεί που πραγματικά πονώ. Κρατήστε με στη ζωή με τη ζωή που φυτρώνει στα μάτια σας, με δάνεια ελπίδας. Τη δροσιά που φυτρώνει πάνω από σας, υψηλά, σε ένα άγγιγμα μαγείας”.

“Το θαύμα μοιάζει με την ευωδιά των λεμονοανθών μέσα στο πολύβουο καουσαέριο της πόλης”.¹⁹ Το θαύμα είναι η ευωδιά που αναβλαστάνει μέσα μου τους καρπούς της ζωής. Στην καθαρότητα του δικού μου τοπίου, στην απόλυτη μοναξιά, όπου σώμα, ψυχή και πνεύμα γίνονται ένα για να διώξουν τον εχθρό, είδα τις λεμονιές ν’ ανθίζουν κοντά στο δρόμο. Μύρισα το άνθος τους μια ζεστή μέρα που ευωδιάζε πόνο. Όταν ήρθες και μου μίλησες για το Θεό.

18. “Η ψυχή θεραπεύεται με κάτι μαγικούς στίχους: τα καλά λόγια (‘ τοῖς καλοῖς λόγοις’). Όταν αυτά είναι στην ψυχή, εύκολα μπορούμε να δυναμώσουμε και το υπόλοιπο σώμα” (Πλάτων, Χαρμ. IV 155b-157b).

19. Μάρω Βαμβουνάκη, Χρόνια πολλά γλυκιά μου, εκδ. Φιλιππότη, Αθήνα 1996 (11).

Είσαι εκεί για να ακουμπίσω λίγο επάνω σου και να ξεκουραστώ. Επάνω σου ξεκουράζεται η σκέψη μου, ακοίμητη φλόγα.

Μη φύγεις, να με κρατάς τώρα που άλλο μέσα μου δεν κρατά την πνοή μου. Να με κρατάς σαν αγκαλιά, σαν ανάσα να με κρατάς και να με ξεκουράζεις.

Δ. Μακροπρόθεσμα
η ζωή μου

Στο τέλος του ταξιδιού ο ναυτίλος ξεκουράζεται.

Το ταξίδι έχει πάντα ένα τέλος. Μπορώ τώρα και κοιτάζω πίσω με το εισιτήριο επιστροφής που εξαγνίζει την όραση. “Είμαι καλά και πάλι, είμαι υγιής και κάνω σχέδια για τη ζωή”.

Το παρελθόν, ένα κομμάτι μέσα μου ανοιχτό, κρατά τις προτεραιότητες. Μέσα του αφήνω να χύνονται οι σχέψεις, οι εικόνες, οι εμπειρίες.

Τώρα ξέρω πως γνώρισα πράγματα σημαντικά, μοναδικά. Απέκτησα μάτια που βλέπουν γύρω μου τον κόσμο με καθαρότητα: ανθρώπους γονατισμένους με μπαστούνια –πόσους αλήθεια πριν δεν έβλεπα;– τώρα όλοι φανερώνονται στα μάτια μου. Ο κόσμος φανερώνεται στα μάτια μου με χρώματα αληθινά.

Μοιράζω την ψυχή μου σε κομμάτια, μικρές φωτιές και δημιουργώ δεσμούς. “Όταν μοιραζόμαστε τις εμπειρίες μας, δημιουργούμε δεσμούς” είχες πει. Τώρα πληρώνομαι στους όρους αυτούς με οράματα που θέλω από τους ορίζοντες της αγάπης.

Τώρα επικοινωνώ με νέους ασθενείς. Δίνω δύναμη σε όσους ξεκινούν το ταξίδι και τους καλώ: “Ελάτε, πάρτε τη δύναμή μου, ανοίξτε πανιά και ακολουθήστε με στα ίχνη που όρισαν και για μένα άλλοι.” Μια δύναμη που κοινωνούν όσοι περνούν από δω, νικητές και νικημένοι, ασθενείς σαν και μένα, όλοι αθροισμένοι στο ξέπνεμα του ανέμου. Μια λέξη μαγική.

“Πάρτε τις λέξεις μου και αθροίστε τις, φυσήξτε τις σαν ελπίδα, νικητές, εμπρός”.

*“...Κοιτάζω με τα μάτια σου,
ακούω με τα αυτιά σου,
τράβα το δρόμο σου εσύ
και θα με βρεις μπροστά σου”²⁰*

Σε βρήκα εκεί φωτεινό, ανοιχτό, να με οδηγείς. Και πίσω στην αμμουδιά, στις πιο δύσκολες στιγμές του πόνου, είδα τη γραφή της πίκρας μου, μοναχικά πατήματα: “Ποτέ δε θα σ’ αφήσω, είχε πει, και θα είμαι δίπλα σου, κοντά βηματίζοντας στις επιλογές σου.”²¹

20. Μήττα Περσεφόνη, *Ανέκδοτα*, Ιούνιος 1989.

21. Απόσπασμα από ποίημα αγνώστου ποιητή της βραζιλιάνικης παράδοσης “Προσευχή στο Θεό”.

Τα γράμματά μου μίλησαν για τις πιο δύσκολες στιγμές του πό-
νου, τότε που σε είχα περισσότερο ανάγκη. Ερχόσουν με τα φτερά
των αγγέλων και με έπαιρνες αγκαλιά, επάνω από την εξαθλίωση.
Ήσουν Εσύ και όλα τα άλλαζες. Όλα τα βάπτιζες στο δικό σου φως,
μέσα στην καθαρότητα.

*“Γέμισαν τα φτερά λαμπηδόνες από το φως της Ανατολής, σή-
μερα που γιορτάζει η ψυχή μου μια αναγέννηση...”*

Κι είδα τους δεσμούς της οικογένειας, κρίκους αρμοσμένους γύρω μου σε μια αλυσίδα αγάπης. Ένα γαϊτανάκι που πανηγυρίζει γερό, δυνατό την αγάπη.

“Μη φύγετε. Μείνετε έτσι απλωμένοι, βλαστοί στη φορά του ανέμου, μείνετε στη φορά της ψυχής μου που βλασταίνει τρυφερά”.

Ο καρκίνος υπήρξε ένας σταθμός. Δεν είναι όλη η ζωή μου.

Συνεχίζω την πορεία της στις ράγες που προκαθόρισαν πάνω από τη θέλησή μου, με τη θέλησή μου πλοηγό. “Θα ταξιδέψω και θα είμαι μπροστά. Πάντα μπροστά ψυχή μου!”.

Περνούν τα τοπία, εναλλαγές φωτός-σκιάς από μπροστά μου κι εγώ ξέρω ότι το τελικό χρώμα είναι πάντα γκρι. Εκείνο που μένει σα νεφέλωμα, σαν εξυγίανση όλου του πόνου, όλης της εμπειρίας. Οι στάσεις της, κάθε βίαιη ανακοπή, επίπονη, φέρνει μόνο την ταπείνωση: “Σκληρό να σταματάς. Σκληρότερο ωστόσο να μην τα καταφέρνεις”.

Ταξίδεψα κι ακούμπησα τον πόνο μου σε κάθε στάση.

Και ξέρω. Σε όλα, και στα καλά και στα αδύναμα, υπάρχει ένας νόμος που κινεί τα νήματα της ύπαρξής μας. Κάτι υψηλότερο από τη θέληση ή τη σκληρότητά μας: η ανάγκη να βγαίνουμε δυνατοί ακόμα και με συντριβή.

“Η δύναμις εν τη ασθενεία τελειούται...” Η δύναμη που μαθαίνει από τον πόνο και προχωρά. Που μας πλάθει όλους κοίλους στο μυστήριο της ζωής που περιρρέει.

*“...Δοξάρι, στα χέρια του θεού,
– Τέντωσέ με, Κύριε, αλλιώς θα σαπίσω.
– Μη με παρατεντώνεις, θα σπάσω.
– Παρατέντωσέ με, Κύριε, κι ας σπάσω...”*²²

22. Ν. Καζαντζάκης, Αναφορά στο Γκρέκο, εκδ. Ε.Ν. Καζαντζάκη, Αθήνα 1982.

«Το να αποδεχθείς και να ξεπεράσεις το πρόβλημά σου είναι γενναιότητα, το να ενισχύσεις το συνάνθρωπό σου να ξεπεράσει και εκείνος το πρόβλημά του είναι ηρωισμός και το να αγωνίζεσαι να μη συμβεί σε άλλους ό,τι σε σένα είναι θείο».

Γεώργιος Μπλάτζας

Αν. Καθ. Χειρ. Α.Π.Θ.

*Διευθ. Α' Χειρ./Ογκολογικού
Τμήματος "Θεαγενείου" Α.Ν.Θ.*

*«Η αλήθεια είναι σαν φάρμακο
κι έχει τη δική της συνταγή»*

«Το δικαίωμα ενημέρωσης του ασθενή»

Θεσσαλονίκη 1994

Π. Μήττα

Για όποιον θέλει να βοηθήσει στο έργο του Σ.Κ.Μ.Θ. έχει ανοιχθεί λογαριασμός στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος υπ' αριθμ. 223/296210-19, στην Τράπεζα Εργασίας 0026.0232.57.0100310655, στην Τράπεζα Πειραιώς 5216-017164-768.

«ΚΑΡΚΙΝΟΣ, Ε ΚΑΙ;»

Λέμε στο **Σύλλογο Καρκινοπαθών Μακεδονίας - Θράκης** (Σ.Κ.Μ.Θ.) με φυσικό και ανεπιτήδευτο τρόπο στο άκουσμα της νόσου. Δίχως να παραβλέπουμε τη σπουδαιότητα της κατάστασης αντιμετωπίζουμε τον καρκίνο με πολύ ρεαλισμό και υπομονή, δίχως φοβίες, προκαταλήψεις και παραπόνα, όπως ακριβώς θ' αντιμετωπίζαμε μια αναιμία, ένα διαβήτη ή μια οποιαδήποτε άλλη ασθένεια.

Τα μονοπάτια της νόσου ίσως είναι δαιδαλώδη· γίνονται όμως πολύ πιο δύσκολα με την παρασιώπηση της αλήθειας είτε από γιατρούς είτε από το συγγενικό περιβάλλον. Αυτό που σκοτώνει κυριολεκτικά είναι το **ψέμα**. Ενώ η **αλήθεια**, η πλήρης δηλαδή επίγνωση της κατάστασης από τον ασθενή, δίνει το θάρρος και τη δύναμη στην αντιμετώπιση της νόσου διασφαλίζοντας ταυτόχρονα μια σωστή επικοινωνία με το κοινωνικό περιβάλλον.

Την αλήθεια αυτή βοούν τα μέλη του Σ.Κ.Μ.Θ προς κάθε κατεύθυνση ήδη από το έτος της ίδρυσης του Συλλόγου (1991). Η προσπάθεια δείχνει να ευδοκιμεί. Το «κατεστημένο» του καρκίνου –όλη η προκατάληψη που συνοδεύει τη νόσο– είναι ο μεγάλος αντίπαλος του Συλλόγου. Ο Σύλλογος φιλοδοξεί να συντελέσει στην κατάρρευση του.

Ένας ακόμη βασικός στόχος του Συλλόγου είναι η βελτίωση των συνθηκών υγείας στις Ογκολογικές Κλινικές των Νοσοκομείων της πόλης σε συνεργασία πάντα με όλους τους διαθέσιμους φορείς. Η έλλειψη ενός **Ξενώνα**, που θα φιλοξενεί τους ασθενείς-καρκινοπαθείς καθώς και τους συνοδούς τους που προέρχονται από την επαρχία στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Θεσσαλονίκη, Αθήνα), εντοπίστηκε πρώτα από το Σ.Κ.Μ.Θ. Από τότε ξεκίνησε με πρωτοβουλία του Συλλόγου ένας μαραθώνιος. Έγιναν κοινοποιήσεις προς την πολιτεία, την Πανελλήνια Αντικαρκινική Εταιρία και άλλους φορείς με στόχο την ίδρυση ενός ξενώνα. Έτσι το 1994 τέθηκε ο θεμέλιος λίθος του πρώτου ξενώνα καρκινοπαθών της Ελλάδας στη Θεσσαλονίκη. Το έργο βέβαια δεν άρχισε ακόμη· πιστεύουμε, όμως, στη σύντομη αποπεράτωσή του.

Από την άλλη, ο ίδιος ο ασθενής-καρκινοπαθής έχει μεγάλη ανάγκη ψυχολογικής στήριξης. (Είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο ότι η καλή ψυχολογική κατάσταση του ασθενή επηρεάζει πολύ θετικά τη συνολική εξέλιξη της νόσου σε όλα τα στάδια). Για το λόγο αυτό, ο Σύλλο-

γος προνόησε τη δημιουργία ομάδων «Ψυχολογικής Στήριξης», για τις οποίες και καταβάλλει ιδιαίτερη μέριμνα. Λειτουργήσαν για πρώτη φορά το 1994 με τη συμμετοχή ειδικευμένων ψυχολόγων καθώς επίσης και μελών του Συλλόγου. Οι ομάδες αυτές είχαν μεγάλη επιτυχία. Ευχής έργο είναι να συνεχιστούν με μεγαλύτερη συμμετοχή και στο χώρο των Νοσοκομείων.

Ο Σ.Κ.Μ.Θ., τέλος, δίνει μεγάλη βαρύτητα στην αξία της ενημέρωσης γύρω από τη νόσο του καρκίνου. Κι αυτό γιατί **η ενημέρωση, η πρόληψη και η ποιότητα ζωής** είναι έννοιες αλληλοεξαρτώμενες. Από αυτό παρακινούμενα τα μέλη του Συλλόγου συμμετέχουν σε Συνέδρια με θέμα τον καρκίνο εντός και εκτός της Ελλάδος. Διοργανώνουν ομιλίες-διαλέξεις σε συνεργασία με ειδικούς γιατρούς σε διάφορους χώρους και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Διανέμουν δωρεάν φυλλάδια με πληροφορίες γύρω από κάθε μορφή καρκίνου. Στο πλαίσιο αυτό της ενημέρωσης εντάσσεται και η προσπάθεια συνεργασίας με ειδικούς γιατρούς στα σχολεία της πόλης με απώτερο στόχο την πληροφόρηση των μαθητών –από πρώτο χέρι– σε θέματα που αφορούν την υγεία και την πρόληψη, π.χ. τους κινδύνους που επιφέρει το κάπνισμα, καθώς επίσης και την αναγκαιότητα της επαγγελματικής συνείδησης. Έχουν γίνει αρκετές κρούσεις τόσο στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Διευθύνσεις των ΟΛΜΕ και ΕΛΜΕ όσο και στο Δήμο Θεσσαλονίκης. Τα αποτελέσματα δεν ήταν ωστόσο θεαματικά. Ο Σύλλογος παρ' όλα αυτά θα συνεχίσει τις προσπάθειές του.

Οι δραστηριότητες του Συλλόγου δε σταματούν εδώ. Υπάρχουν και άλλες βασισμένες σε Ευρωπαϊκά και Αμερικανικά πρότυπα, που αποσκοπούν στην άμβλυση του πόνου του ασθενή-καρκινοπαθή και τα οποία θα εφαρμόζονται καθ' οδόν.

Κι όλα αυτά γιατί;

Γιατί ο Σύλλογος Καρκινοπαθών Μακεδονίας-Θράκης **αγαπά, πονά και συμπάσχει** με τον ασθενή-καρκινοπαθή, αφού και τα δικά του μέλη είναι ασθενείς (καρκινοπαθείς) που δραστηριοποιούνται ίσως περισσότερο και από υγιείς. Το έργο μας δε θα σταματήσει, παρὰ μόνο όταν ο ασθενής ακόμα και του πιο απόμακρου χωριού της Μακεδονίας, της Θράκης ή οποιουδήποτε άλλου σημείου της Ελλάδας γίνει επίκεντρο της προσοχής όλων στο σύστημα υγείας, όταν το χαμόγελό του γίνει μια πραγματικότητα στα χείλη και... στην καρδιά του!

Περσεφόνη Μήττα

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΚΑΡΚΙΝΟΠΑΘΩΝ

Ηπροσαρμογή στις αλλαγές που φέρνει ο καρκίνος, γίνεται ευκολότερη και για τους καρκινοπαθείς και για τις οικογένειές τους, όταν λαμβάνουν χρήσιμη πληροφόρηση και υπηρεσίες υποστήριξης.

Τι έχει προγραμματίσει το Δ.Σ. του Συλλόγου Καρκινοπαθών Μακεδονίας-Θράκης στη χρονική περίοδο από το 1992 κε:

ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ

- 1) Κλειστή ομάδα ψυχολογικής στήριξης των ασθενών καρκινοπαθών.
- 2) Ανοιχτή ομάδα ψυχολογικής στήριξης των ασθενών καρκινοπαθών.
- 3) Ομάδα ψυχολογικής στήριξης της οικογένειας του καρκινοπαθή.
- 4) Ανοιχτές ομάδες συζήτησης (καφές).
- 5) Τμήμα φυσιοθεραπείας, ορθοστατικών ασκήσεων και διαχείρισης στρες.
- 6) Τμήμα μελέτης Αγίας Γραφής.
- 7) Τμήμα αυτογνωσίας.
- 8) Τμήμα σωφρολογίας.
- 9) Τμήμα δραματοθεραπείας.
- 10) Τμήμα θεάτρου.
- 11) Τμήμα με «θεατρικό παιχνίδι».
- 12) Τμήμα μουσικής.
- 13) Τμήμα μουσικοθεραπείας.
- 14) Τμήμα παραδοσιακών χορών.
- 15) Τμήμα χορωδίας.
- 16) Τμήμα ζωγραφικής.
- 17) Τμήμα αρωματοθεραπείας.
- 18) Τμήμα κοπτικής - ραπτικής.
- 19) Τμήμα εκμάθησης αγγλικών - ιταλικών.
- 20) Τμήμα εκπαίδευσης εθελοντών.
- 21) Τμήμα ιστορίας.
- 22) Τμήμα διακόσμησης.
- 23) Λεμφικό μασάζ.
- 24) Συνάντηση ασθενή με ασθενή.
- 25) Συνάντηση ασθενή με ψυχολόγο.

Συνεργασία με ψυχολόγο από Αμερική 2-3 φορές το χρόνο.

Τα παραπάνω τμήματα έχουν προγραμματιστεί για όλους εκείνους τους ασθενείς καρκινοπαθείς που πρεσβεύουν ότι η ζωή συνεχίζεται ακόμη και με τον καρκίνο. Η συμμετοχή σ' αυτά είναι δωρεάν.

ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Ο Σύλλογος Καρκινοπαθών Μακεδονίας Θράκης είναι ένας εθελοντικός οργανισμός βοήθειας με μέλη καρκινοπαθείς. Η έδρα του είναι στην Εγνατία 65, Θεσσαλονίκη (το γραφείο) και στην Αγίου Δημητρίου 96 (το Εντευκτήριο).

Μέσα από τις δραστηριότητες και την εθελοντική προσφορά μελών και φίλων του (π.χ. συγκεντρώσεις, ομιλίες, ομάδες βοήθειας και ψυχαγωγίας ασθενών κ.λ.π.) επιχειρείται η άμεση υποστήριξη των καρκινοπαθών και η πληροφόρηση του κοινού.

Στα πλαίσια αυτά εκδίδονται και διανέμονται δωρεάν μια σειρά από φυλλάδια με θέμα τον καρκίνο. Για πληροφορίες σχετικά με τις εκδηλώσεις και τις δραστηριότητες του Συλλόγου, επικοινωνήστε στο τηλεφωνικό νούμερο 2310 241.911 (Γραφείο).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Άλλο ένα φυλλάδιο έρχεται να προστεθεί στην εκδοτική δραστηριότητα του Συλλόγου Καρκινοπαθών Μακεδονίας-Θράκης, που κατευθύνεται πάντοτε από ένα βασικό κίνητρο: την ενημέρωση του κοινού σε θέματα πρόληψης καρκίνου καθώς και την εξασφάλιση ποιοτικής αναβάθμισης σε καθέναν από τους πολίτες της ελληνικής κοινωνίας.

Η παρούσα έκδοση, ωστόσο, αποτελεί ένα ξεχωριστό δείγμα γραφής. Γλαφυρό, βιωματικό και συνάμα δυναμικό αντανακλά τα συναισθήματα και τις σκέψεις του ασθενή-καρκινοπαθή σε όλη την πορεία θεραπείας και επανένταξής του με τον πιο αληθινό, γνήσια ποιητικό τρόπο.

Χαιρετίζουμε το πόνημα της κας Μήττας Περσεφόνης, Πρόεδρου του Συλλόγου Καρκινοπαθών Μακεδονίας-Θράκης, που αποτελεί κατάθεση ψυχής για τον καθένα από εμάς.

Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε την κα Μήττα Τριανταφυλλιά, Ιστορικό Τέχνης, για τη συνδρομή της στην έκδοση καθώς και τα επιμελημένα σχέδια που με αισθητική τη στόλισαν.

Σ.Κ.Μ.Θ.

ΣΧΟΛΙΑ

Ηεκ μητρός γιαγιά μου, Μαγδαληνή Γ. Συμυριού εκ Βιτωλίων, είχε εργαστεί ως δασκάλα στη Σχολή Τυφλών, στο “Αμπέτιον Μέλαθρον” της Καλλιθέας στην Αθήνα, κατά την πρώτη δεκαετία του αιώνα. Και έτσι στη δεκαετία του 1950 με γήτευε με παραμύθια, που μερικά έρχονταν από τη θητεία της στη Σχολή: *Ο Προκοπάκης δεν ήθελε να φάει μελιτζάνες. –Δεν θέλω να φάω μελιτζάνες, φώναζε όποτε είχαν αυτό το φαγί. Μια μέρα, του λένε, –Φάε, Προκοπάκη, πατάτες γιαχνί, κι ο Προκοπάκης τις έφαγε. –Σ’ άρεσαν, Προκοπάκη, οι πατάτες; –Μ’ άρεσαν πολύ, λέει. –Δεν είταν πατάτες, Προκοπάκη, είταν μελιτζάνες. –Δεν θέλω μελιτζάνες!, ξανάρχισε να φωνάζει και να κλαίει ο Προκοπάκης. Κι ο θείος Βασιλάκης, αδελφός της γυναίκας του αδελφού της γιαγιάς μου, ήταν τυφλός και δούλευε τσαγκάρης. Πράος, καλόθυμος, χαμογελαστός και τον αγαπούσα. Στο τέλος της δεκαετίας ήρθε στο σπίτι μας η είδηση ότι “η Όλγα η Καρόζη πέθανε από την αρρώστια”. Χοντρή και Βιτωλιάνα, η καλύτερη φίλη της γιαγιάς μου, πάντα μου φύλαγε μήλο ή φοντάν.*

Με την καρκινωπάθεια είχα και οικειότερη εμπειρία. Παρέλκουν οι λεπτομέρειες, απλά να πω ότι η σχέση μου με τον ευαίσθητο χώρο δεν είναι περιστασιακή. Πέρυσι, μέσ’ από την “Πολιτιστική”, αναστράφηκα με τον Σύλλογο Καρκινοπαθών Μακεδονίας-Θράκης. Η ντομπροσύνη της προέδρου με είχε εντυπωσιάσει. Ο αέρας της, η τολμηρή ενατένιση της ζωής, όταν ήλθε αγιοβασιλιάτικη στα γραφεία της Βασιλίσσης Όλγας τον περασμένο Ιανουάριο. Οι τρόποι της, όποτε μας τιμούσε με την εκφώνησή της στις ποιητικές εκδηλώσεις. Στην εποχή των απανταχού χωρικών έχουμε ανάγκη από γνήσια αστικές παρουσίες σαν αυτήν.

Ακόμη περισσότερο επηρεάστηκα από τις πολύπτυχες προτάσεις του Συλλόγου: σίχοι, χορωδία, ζωγραφική, κοπτική-ραπτική. Δραστήριοι άνθρωποι που γνωρίζουν την αξία της ζωής και είναι πιο αυθόρμητοι μα και πιο προσεκτικοί μαζί της.

Η συνεκδήλωση του Ο.Π.Π.Ε. “Θεσσαλονίκη ’97” με τον Σύλλογο τιμά και τους δύο, και περισσότερο την “Πολιτιστική”. Προσωπικά, θέλω να μείνω φίλος (αν όχι και μέλος, αργότερα, ποιος ξέρει) του Συλλόγου Καρκινοπαθών και θα συνεχίσω τις σχέσεις μου και μετά τον τρέχοντα *annus mirabilis*.

17 Σεπτεμβρίου 1997

Μίμης Σουλιώτης

*Καθηγητής Λογοτεχνίας Παιδαγωγού
Τμήμ. Φλώρινας του Α.Π.Θ.*

Είχα την τύχη - και το εννοώ - να γνωρίσω την Περσεφόνη Μήττα στο μικρό, ταπεινό, αλλά ανθρώπινο και νομίζω επιστημονικά σωστό Ογκολογικό Νοσοκομείο «οι Άγιοι Ανάργυροι». Η ίδια βέβαια δεν ήταν τυχερή, αφού ήταν άρρωστη και αναζητούσε με αγωνία να βρει Νοσοκομείο για να κάνει τη θεραπεία που της υπέδειξαν στην Αμερική. Αμέσως αναγνώριζες τον άνθρωπο που πικράθηκε, απογοητεύθηκε, αλλά στο τέλος τον άνθρωπο-μαχητή που είχε αποφασίσει να παλέψει και να νικήσει. Έτσι στη διάρκεια της θεραπείας της άρχισα εγώ και οι συνεργάτες μου να δενόμαστε ολοένα και περισσότερο μαζί της και να παρακολουθούμε με θαυμασμό τον αγώνα της, την αντίστασή της στις αναποδιές και στις παρενέργειες και φυσικά το μαρτύριο μιας Θεσσαλονικιάς να είναι άρρωστη στην Αθήνα.

Η Περσεφόνη έγινε καλά! Και φυσικά ο χειμαρώδης χαρακτήρας της δεν της επέτρεψε να περιορισθεί στην ικανοποίηση ότι η ίδια, παρά τις όποιες δυσκολίες, θεραπεύτηκε. Αισθανόταν ότι έπρεπε να διακηρύξει ότι όλες και όλοι οι άρρωστοι μπορούν και πρέπει να παλέψουν και να δαμάσουν το θεριό. Έτσι άρχισε τον αγώνα της σ' άλλα μέτωπα, προσπαθώντας να εμπνεύσει τους καρκινοπαθείς, να διεκδικεί καλύτερες συνθήκες νοσηλείας ή να συνεργάζεται με τους γιατρούς και το Νοσηλευτικό προσωπικό των Ογκολογικών Νοσοκομείων και των Ογκολογικών τμημάτων των Γενικών Νοσοκομείων.

Η Περσεφόνη σήμερα αναγνωρίζεται αναμφισβήτητα σαν πρότυπο μαχητή, όχι μόνο για τη μάχη που έδωσε η ίδια, αλλά και για όλους αυτούς που χτυπημένοι από τον καρκίνο προσπαθούν να ανασυγκροτηθούν από το αιφνίδιο κτύπημα της αρρώστειας, την αδυναμία της οικογένειας και της κοινωνίας και φυσικά του κράτους για συμπαράσταση και περίθαλψη.

Στο «Ταξίδι του Καρκίνου» η Περσεφόνη περιγράφει τα συναισθηματά της που δημιουργήθηκαν από τη συνειδητοποίηση του προβλήματός της και από την εφαρμογή της θεραπείας. Στη συνέχεια περιγράφει τον συναισθηματικό της κόσμο, όταν ολοκληρώνει τη θεραπεία της και νοιώθει να πατάει στα πόδια της.

Ανακαλύπτει κανείς ένα χείμαρο συναισθημάτων και σκέψεων και, παρά την τρικυμία, μια απέραντη αγάπη και νοσταλγία για τη ζωή. Ο αρχικός θυμός, και η απογοήτευση, παραμερίζονται σιγά-σιγά και τη θέση τους παίρνει το πείσμα και η επιθυμία να παλέψει και να ζήσει. Και στο

τέλος, όπως ο Δαβίδ που νικάει το Γολιάθ, είναι ήρεμη γαλήνια αλλά και αποφασιστική ώστε να μεταδώσει τη φλόγα για ζωή και στους άλλους αρρώστους για να μπορέσουν να κρατηθούν κι αυτοί όρθιοι. Η αναπαράσταση της διαδοχής των συναισθημάτων της σε σκίτσα είναι συγκλονιστική και μοναδική.

Ευχαριστώ, Περσεφόνη, που είχα την τύχη να σε γνωρίσω, να μάθω και να διδαχτώ τόσα πράγματα από τον τρόπο που αντιμετώπισες την αρρώστεια σου και μέσα από τη ζωή σου. Συνέχισε να ταξιδεύσεις.

Δημοσθένης Σκάρλος

Παθολόγος - Ογκολόγος

Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών

Διευθυντής Β' Ογκολογικής Κλινικής

Ερρίκος Ντυνάν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Σ.Κ.Μ.Θ.

Ο Σ.Κ.Μ.Θ. στην προσπάθειά του να ευαισθητοποιήσει τον κόσμο γύρω από την αξία και τη χρησιμότητα της ενημέρωσης-πρόληψης του καρκίνου, έχει αναπτύξει μια αξιόλογη εκδοτική δραστηριότητα από το 1993.

Πρόκειται για μια σειρά πενήντα (50) ενημερωτικών φυλλαδίων, από τα οποία τα σαράντα δύο (42) αποτελούν επιμελημένες μεταφράσεις από ανάλογες εκδόσεις του Εθνικού Ινστιτούτου Καρκίνου της Αμερικής (N.C.I.). Τα υπόλοιπα οκτώ (8) γράφτηκαν από μέλη του Συλλόγου και εκπονήθηκαν από εθελοντές και φίλους.

Τα φυλλάδια αυτά, που διανέμονται δωρεάν, παρέχουν στον αναγνώστη χρήσιμα στοιχεία γύρω από κάθε μορφή καρκίνου καθώς επίσης και πολύτιμες, γενικές οδηγίες και συμβουλές.

Ακολουθως παρατίθενται οι τίτλοι των πονημάτων με χρονική σειρά, με βάση την έκδοσή τους από το Σύλλογο Καρκινοπαθών Μακεδονίας-Θράκης στην περίοδο από το 1993 ως σήμερα.

Τίτλοι των φυλλαδίων:

1. “Μιλώντας με το παιδί για τον καρκίνο”
2. “Μετεγχειρητικές ασκήσεις σε γυναίκες με μαστεκτομή”
3. “Οδηγός αυτοπεριοποίησης μετά από εγχείρηση πνεύμονος”
4. “Κόβω το τσιγάρο” (Στοιχεία και χρήσιμες συμβουλές για τη διακοπή)
5. “Η χημειοθεραπεία και εσύ” (Τέσσερα βήματα βοήθειας προς τους ασθενείς)
6. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο του δέρματος”
7. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο των οστών”
8. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο της μήτρας”
9. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τους σπίλους και τους δυσπλαστικούς σπίλους”
10. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τα μη Hodgkin λεμφώματα”
11. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο του στόματος”
12. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τη νόσο του Hodgkin”
13. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για το πολλαπλό μυέλωμα”
14. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο των όρχεων”
15. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για το μελάνωμα”
16. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο του εγκεφάλου”
17. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο του προστάτη”
18. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο του παχέος εντέρου”
19. “Το ανοσοποιητικό σύστημα – Πώς λειτουργεί”
20. “Όταν κάποιος στην οικογένεια έχει καρκίνο”
21. “Δώσε χρόνο στη ζωή” (Ψυχολογική στήριξη ασθενών και το περιβάλλον τους)
22. “Συμβουλές διατροφής για καρκινοπαθείς”
23. “Όταν ο καρκίνος επανέρχεται. Μια νέα πρόκληση”

24. “Ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με τον έλεγχο του πόνου”
25. “Η χημειοθεραπεία και εσύ” (*Οδηγός αυτοβοήθειας στη διάρκεια θεραπείας*)
26. “Ακτινοβολία και εσύ” (*Οδηγός αυτοβοήθειας στη διάρκεια θεραπείας*)
27. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο του στομάχου”
28. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τη λευχαιμία”
29. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας”
30. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο του παγκρέατος”
31. “Κοιτώντας μπροστά” (*Οδηγός για καρκιπαθείς που έχουν αποθεραπευτεί*)
32. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο”
33. “Μπορώ να επιβιώσω”
34. “Σεξουαλικότητα και καρκίνος” (*Για τον καρκ. άνδρα και τη σύντροφό του*)
35. “Σεξουαλικότητα και καρκίνος” (*Για την καρκ. γυναίκα και το σύντροφό της*)
36. “Οδηγός πληροφ. μεταμόσχευσης μυελού των οστών. Βοήθεια μεταξύ φίλων”
37. “Απαντήσεις στις ερωτήσεις σχετικά με τον καρκίνο του ήπατος”
38. “Μιλώντας με το παιδί για τον θάνατο”
39. “Το ταξίδι του καρκίνου”
40. “Αντιμετώπιση της κόπωσης κατά τη διάρκεια και μετά τη θεραπεία”
41. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τις κλινικές δοκιμές”
42. “Ό,τι συνέβη σε σένα, συνέβη και σε μένα”
43. “Αποκατάσταση μαστού. Μια προσωπική επιλογή”
44. “Τι πρέπει να γνωρίζεις για τον καρκίνο του λάρυγγα”
45. “Καρκίνος, ε και;” (*Μικρές ιστορίες από μέλη του Συλλόγου*)
46. “Τα ποιήματά μας” (*Μια συλλογή ποιημάτων από μέλη του Συλλόγου*)
47. “Μπορώ να επιβιώσω” (*Μετάφραση στα Αγγλικά*)
48. “Καρκίνος και οικογένεια”
49. “Πόση δύναμη κρύβει ένα παιδί” (*Μικρές ιστορίες παιδιών με καρκίνο*)
50. “Ιατρικά λάθη”. Φτάνει πια!

Φιλικά, η Πρόεδρος
Π. Μήττα

Περιεχόμενα

α. Προοίμιο	5
β. Καρκίνος: το πρώτο άκουσμα, τα πρώτα συναισθήματα	9
γ. Η βιοψία: η διαδοχή των συναισθημάτων	21
δ. Μακροπρόθεσμα η ζωή μου	43
Καρκίνος, ε και;	54
Η υποστήριξη των καρκινοπαθών	56
Πηγές πληροφόρησης	57
Επίλογος	57
Σχόλια	58
Τίτλοι φυλλαδίων	61

